

ועידת החקלאות הראשונה דנה בתכנון שני העשורים הבאים

ועידת החקלאות הראשונה בכפר בלום עסקה במעמד החקלאות בארץ, בו זמנית במו"פ צפון הוצגו חידושים שרבים מהם מצביעים על מגמה של חקלאות בת קיימא

מרלן-אביבה גרינפטר - אפוק טיימס

19/10/2010

שפע פירות מזנים חדשים בתערוכה של מו"פ צפון ביום בו התקיימה ועידת החקלאות שדנה על ועידה של החקלאות בשני העשורים הקרובים – צילום: דרור ארצי, קק"ל

"לשים את החקלאות על המפה", זו הייתה סיסמתה של ועידת החקלאות הראשונה ביוזמת קבוצת משוב ובשיתוף התאחדות חקלאי ישראל ומרכז מחקר ופיתוח (מו"פ) צפו, שהתקיימה ביום ב', 18 באוקטובר בכפר בלום. בוועידה דנו על עתידה של החקלאות בשני העשורים הבאים. במעמד שמעון פרס, נשיא המדינה, שרים, מנכ"לים ואנשי אקדמיה. קהל של מאות חקלאים מהאזור ומהארץ השתתף בוועידה. נשיא המדינה שמעון פרס אמר בדברי הברכה שלו בפתח הוועידה שהחקלאות הישראלית היא סיפור הצלחה בעולם: "אין עם שמשמש במים בצורה כל כך מדעית כמו בישראל" אמר פרס.

החזון של הנשיא: "החקלאות בעוד 20 שנה תהיה חקלאות ימית". הנשיא אמר שאת פוטנציאל האוקיאנוסים בגידול מזון עוד לא התחילו לנצל והוא רואה בזה את עתידה של החקלאות.

ביום א' התקיימה ישיבת הממשלה בחצר דגניה למלאת 100 שנים לתנועת הקיבוץ שכידוע הייתה מזוהה שנים רבות עם החקלאות בישראל. אך החקלאות של תחילת ההתיישבות בארץ לא התחילה בדגניה א', יש הטוענים כי החלה לפני 150 שנה כשהיהודים באו מהגולה ועבודת האדמה חרוטה על דגלם.

שר חקלאות שלום שמחון הסביר את המשמעות על ההחלטות בנושא החקלאות שהתקבלו באותה ישיבה וגם ציין שהחקלאות העתידית של ישראל תהיה בת קיימא וממוכנת.

יו"ר קק"ל אפי שטנצלר אמר בוועידה: "במדינה קטנה כמו שלנו, רק לחקלאות מתוחכמת ומשוכללת יש סיכוי להתקיים." הוא הזכיר שקק"ל בנתה יותר מ-220 מאגרים שסיפקו השנה יותר ממחצית המים לחקלאות בישראל.

חקלאות המחר – ממוכנת ובת קיימא

משמאל לימין, נשיא המדינה שמעון פרס, אהרון ולנסי - יו"ר מ.א. גליל עליון ו אפי שטנצלר - יו"ר קק"ל בוועידה בכפר בלום – צילום: דרור ארצי, קק"ל

במושב הראשון של כנס, יעל שאלתיאלי, מנכ"לית קק"ל הייתה יושבת ראש שאמרה שהחקלאות בישראל הפכה לשם נאדף ליעילות. שר החקלאות דיבר על מעבר לחקלאות ממוכנת כדי להתגבר על מחסור בידיים עובדות וחקלאות בת קיימא השומרת על סביבה חקלאית נקייה מרעלים. השר מנה עוד מחויבות במעבר לחקלאות בת קיימא כמו שמירה על ריאות ירוקות ושימוש בפסולת העירונית (מים מושבים ודישון אורגני). שמחון הסביר את החזון שלו לעשרים השנים הקרובות: יישום תוכנית אסטרטגית בת קיימא שמייצרת ערכי נוף וערכים שבין אדם לאדמתו". שמחון מבקש להטמיע את נושא טביעת הרגל האקולוגית בחקלאות.

שמחון גם נגע בבעיית הרעב בעולם שלדבריו קיימת גם בימינו. החקלאות אמר השר, מייצרת מזון ולדבריו מדינת

ישראל נדרשת יחד עם שאר המדינות המפותחות למצוא פתרון למשבר הרעב בעולם. שר החקלאות גם דיבר על שינויים גדולים הצפויים במחקר, המשך מחקר ציבורי אבל גם מעבר למחקר עסקי שמוכר ידע לעולם.

פרופ' צבי אקשטיין, המשנה לנגיד בנק ישראל אף הוא התעכב על מיכון כפתרון לבעיית העובדים הזרים הנדרשים לחקלאות, זאת אחרי שנתן סקירה קצרה על השינויים שחלו בחקלאות בשנים האחרונות. בסיכום אמר שעל החקלאות בעשורים הבאים מוטלת המשימה של הספקה יעילה של תוצרת חקלאית, פריסה של ההתיישבות ושעל החקלאות להיות תומכת סביבה ותומכת תמורות אקולוגיות.

מגמה לפיתוח חקלאות בת קיימא

במושב השני בניהולו של חיים אלוש מנכ"ל חברת אגרומושב יוזמת הוועידה ו עורך "משוב חקלאות" דנו ב התפתחות המחקר החקלאי בישראל בשני העשורים הבאים.

פרופ' יצחק שפיגל - מנהל מכון וולקני ביטא אולי בצורה מוחשית את השינוי שחל בגישה של המחקר בישראל לכיוון של קיימות וגם את הקושי להטמיע את השינוי: "לפני עשר שנים אסור היה להזכיר שטחים פתוחים, במנהל המחקר מדברים כל כך כמעט יובל". שפיגל ממשיך ומזכיר שאך לפני מספר שנים הדברה ביולוגית זכתה לזלזול מצד הממסד. קיימת בעיה של תקציב ממשלתי ואחר למחקר בישראל, אבל גם כשנמצאים התקציבים הם אינם מושקעים בצורה הנכונה בשל מעורבות של האוצר. הוא הזהיר שבמרכזי המחקר כיום בארץ אין את המכשור המתאים שנמצא בחו"ל. "אם לא נטיע כלים אלה, נישאר מאחור" הוא מוסיף.

את הפן הכלכלי - מדיני הביא פרופסור מהפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית יקיר פלסנר שהיה בעבר המשנה לנגיד בנק ישראל. "במבנה הנוכחי החקלאות הישראלית אינה יכולה להמשיך להתקיים, יהיה צורך בשטחי קרקע גדולים יותר". הוא מספר על שטחי קרקע חקלאית שאינם מנוצלים ועל כך שמנהל מקרקעי ישראל עצמו אינו יודע כמה שטחים מעובדים יש בישראל. פלסנר זכה למחיאיות כפיים סוערות כאשר קבע: "יש להעניק בעלות על הקרקע לחקלאים". מיד הבהיר שכוונתו לקרקע שתשמש לחקלאות בלבד: "משינוי יעוד צריך ליהנות הציבור כולו ולא ציבור זה או אחר".

בפנל עלתה גם הסוגיה של מכירת חברות הקשורות לחקלאות כמו המקרה של חברת מכתשים שעומדת על הפרק מכירתה לסין ויושב ראש הפנל אלוש הזכיר את זרעים גדרה, חברת הזרע וחברת מכשור השקיה נען דן.

מר אמנון עשת - מנכ"ל זרעים גדרה שנמכרה לחברה שוייצרית רואה ברכה בהשתלבות ישראל בגלובליזציה: "אנחנו חלק מהכפר הגלובלי. חברות גלובליות מייצרות הזדמנות עצומה לישראל". הוא גם הסביר שהחברות הגדולות מעריכות את המחקר החקלאי הישראלי וציין שישנן רק חמש מדינות בעולם עם מחקר ישראלי רציני ארה"ב, הולנד, סין, הודו וישראל.

אלקנה בן ישר - מנכ"ל מו"פ צפון אמר באותו נושא שהחשש איננו שהחברות הגלובליות יוציאו את נושא המחקר מישראל אלא דווקא את הייצור והתייחס לכך שאם סין תרכוש את חברת מכתשים, רוב הסיכויים שחלק נכבד מהייצור יעבור לסין.

המחקר והדרכת החקלאים לכיוון חקלאות בת קיימא

במו"פ צפון הסתפקו בתכנון העתיד לפחות מעשרים שנה הצהירו על מטרה לחמש השנים הקרובות: פיתוח והכוונת החקלאות באזור לאפיקים כלכליים תוך קידום חקלאות בת קיימא. מתוך שמונה יעדים לשנת 2010 שהציב לעצמו מו"פ צפון, ארבעה נוגעים לחקלאות בת קיימא:

- פיתוח הידע וקידום שיטות הדברה ידידותיות בחקלאות
- ייעול השימוש בתשומות, בעיקר במים ובכוח אדם
- קידום הידע בנושאי השפעת החקלאות על איכות הסביבה
- פיתוח ידע לשימוש במים מושבים (מיים שעברו תהליך טיהור והושבו לשימוש)

גם שירות ההדרכה של משרד החקלאות (שה"מ) מטמיע את החקלאות בת קיימא לדבריו: "לטובת החקלאי ולטובת תושבי ישראל". העקרונות אותם הציג משה"ב הם שמירה על סביבה נקייה ובריאה, הפחתת שימוש בחומרי הדברה, ממשק בריא ליצור תוצרת מן החי ויישום חקלאות בת קיימא.

תדמיתה של החקלאות בישראל

לא רק במגמה של הפיתוח החקלאי עסקו בכנס כי אם גם בתדמיתה של החקלאות בישראל. אבשלום (אבו) וילן -יו"ר התאחדות חקלאי ישראל דיבר על כך שהחקלאים צריכים לשפר תדמית ודימוי. הוא פנה לחקלאים לדאוג לתדמית טובה יותר ולא "לקטר" על כל בעיה.

בעבר, מחירי הירקות והפירות בישראל היו מן הנמוכים בעולם המערבי, בשנים האחרונות המחירים במגמת עלייה מתמדת. לטענת החקלאים הזינוק במחירי הירקות והפירות בחודשי הקיץ האחרונים הינם תוצר של הזנחה מתמשכת מצד הממשלה בסקטור החקלאי. אלקנה בן-ישר, מנכ"ל מו"פ צפון, אמר: "מדיניות נבונה של עידוד החקלאות יכולה לסייע למשק הישראלי לעבור בשלום משברים ועליות מחירים חסרות תקדים מסוג זה".

בעולם, שמה של החקלאות הישראלית הולך לפנייה. לאחרונה זכתה ישראל להתקבל ל-OECD, הארגון לשיתוף פעולה כלכלי ולפיתוח, המאגד את 31 המדינות המפותחות בעולם מהבחינה הכלכלית. לדעת חקלאים רבים, התרשמותה החיובית מהחקלאות בישראל של בוחנים מטעם הארגון היתה אחת הסיבות לקבלתה. במסגרת תהליכי בחינה האם לקבל את ישראל לארגון, התקיים שימוע שבמהלכו